

Володимир Пухальський, або фотограф галицького мисливства

Однією із основних складових, яка визначає ефективність мисливства, є його пропаганда для отримання позитивного іміджу у суспільстві. Для реалізації цієї мети мисливці використовували різні методи: видання друкованої продукції, в якій мисливці мали змогу підвищити власну самооцінку, описуючи хоробрість на полюваннях; організація мисливських виставок, де були представлені трофеї, добуті на полюванні; кулінарні презентації із смачної та поживної дичини. Починаючи з ХХ ст. у Галичині серед методів пропаганди широко застосовують фотографії та фільми. Галицьке мисливське товариство (1876-1939 рр.) ще в 1884 році ставило питання про організацію виставок фотографій, картин, документів, предметів старовини¹. Історичні джерела свідчать, що під час святкування вісімдесятиріччя монарха Франца Йосифа I на мисливській виставці у Відні 1910 року демонструвались кращі світлини та фільми про монархів на великих полюваннях.² Зокрема, було показано фільм, знятий у 1908 році англійцем Лідеккером, про полювання графа Йозефа Потоцького в Англії, коли той гостював у лорда Мардоналда³. Відомо, що на початку 30-х років ХХ ст. у Галичині фотографією на мисливську тематику займався лісничий з Перегінська Владислав Бужинський⁴. У його книзі «Ведмідь східних Карпат» описано чисельність ведмедів у Долинському повіті, а також містилось 5 фотографій автора⁵. Більше того, одна із світлин – «Ведмідь карпатський»,

---

¹ Sprawy galic. Towarzystwa łowieckiego // Łowiec. – 1884. – № 11. – S. 169-170.

² Kronika//Łowiec – 1910. – № 20. – S.243.

³ Pilawin w kinematografie. // Łowiec Wielkopolski. – 1914. – № 11. – S.196.

⁴ де Новіна Лучаковський М.-Б. З Галицьких ловищ (мисливські спогади)/ Микола-Богдан де Новіна Лучаковський. – Мюнхен, 1973. – С.59-60.

⁵ Burzyński W. O niedźwiedziu Wschodnich Karpat / Władysław Burzyński. – Kraków, 1931. – S. 14.

сфотографований у Мізуні, отримала найвищу нагороду на конкурсі фотографій у Варшаві у 1931 році⁶.

Серед професійних фотографів, які спеціалізувались на мисливській тематиці, був Володимир Пухальський. У міжвоєнний період він проживав у Львові по вул. Набеляка, 49 (сучасна Котляревського)⁷. Пухальський входив до складу керівництва Малопольського мисливського товариства^{8,9,10}. За професією Пухальський – інженер-агроном. У кар'єрі фотохудожника йому багато допоміг керівник кафедри фотохімії у Львові В. Ромер. У період з 1937-1939 рр. він працював фотографом на кафедрі анатомії під керівництвом професора Водзіцького. Після Другої світової війни він емігрує з радянського Львова до Польщі, де працював на кіностудії на посаді оператора та режисера, яка спеціалізувалась у продукуванні освітніх фільмів.¹¹

Історичні джерела вказують, що вперше роботи Пухальського публічно були представлені на природничо-мисливській виставці, яка проходила в 1935 році у приміщенні промислово-культурного музею у Львові. За дорученням Львівського воєводи її відкрив Львівський віце-воєвода Мечислав Сиска¹².

---

⁶ Rozstrzygnięcie konkursu fotograficznego // Łowiec Polski – 1931. – № 44 . – S.883.

⁷ Sprawy związkowe: dodatek poświęcony wiadomościom urzędowym //Łowiec. – 1939. – № 7-8.

⁸ Sprawy związkowe: dodatek poświęcony wiadomościom urzędowym //Łowiec. – 1939. – № 7-8.

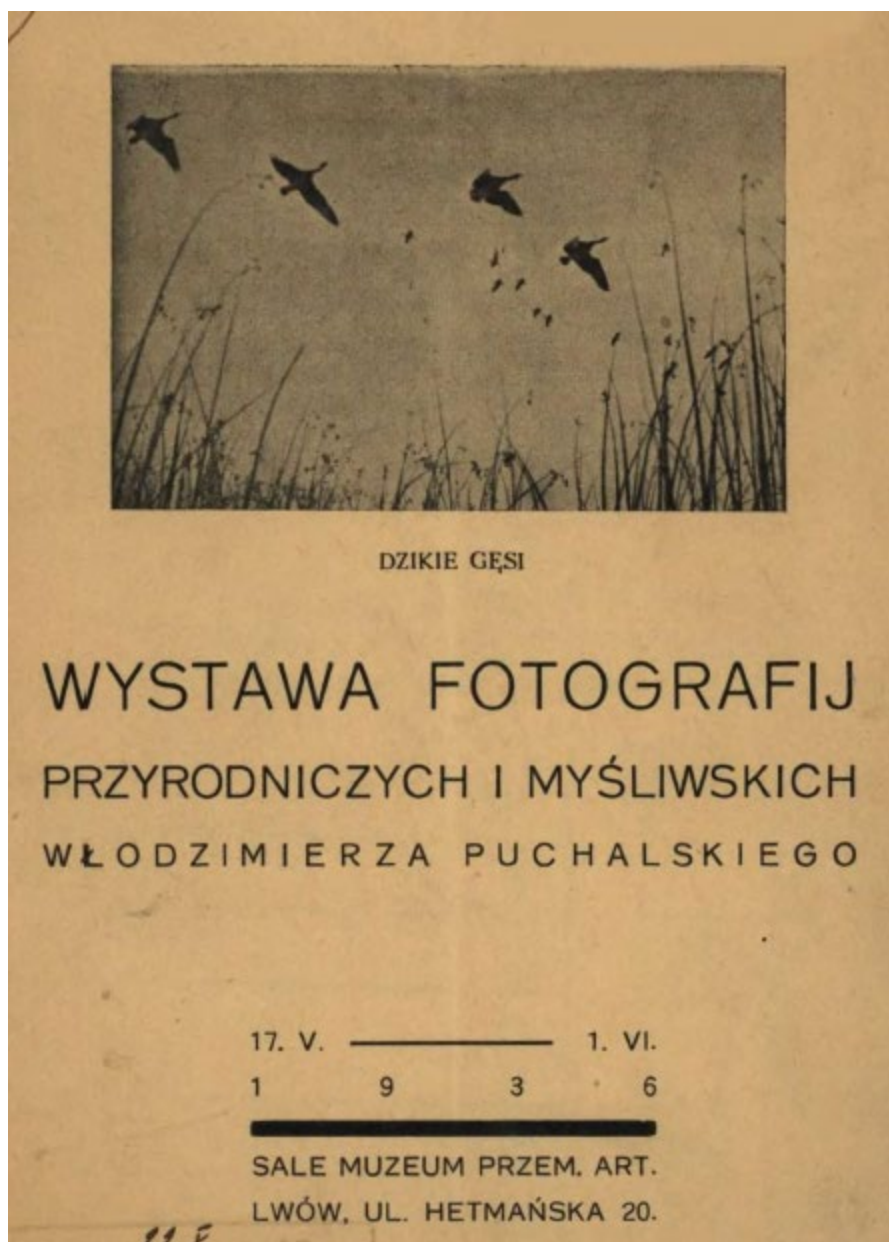
⁹ Sprawy Towarzystwa Sprawozdanie z posiedzenia wydziału M. T. Ł. w dniu 2 marca 1937. // Łowiec. – 1937. - № 4. – S.67.

¹⁰ Sprawy związkowe: dodatek poświęcony wiadomościom urzędowym //Łowiec. – 1939. – № 7-8.

¹¹ 35 lat pracy artystycznej Włodzimierza Puchalskiego // Łowiec Polski – 1962. – № 7. – S.6.

¹² Otwarcie ciekawej wystawy // Wschód. – 1935. – № 12. – S.2.

У наступному 1936 році з 17 травня по 1 червня в приміщенні промислового музею у Львові на природничо-мисливській виставці фотографій було вперше представлено персонально твори Пухальського. Тогочасні засоби масової інформації вказували, що цього роду виставка є першою у Другій Речі Посполитій¹³. З нагоди цієї виставки видано путівник.

Вийшла брошура, присвячена виставці Пухальського¹⁴.

Виставка розташовувалась у п'яти кімнатах, в яких представлено 206 фотографій. Організатором виставки було «Гурток Дублянчиків»¹⁵.

¹³ Bacznosc myśliwi i przyrodnicy! //Łowiec. – 1936. – № 5. – S. 80.

¹⁴ Wystawa fotografij przyrodniczych i myśliwskich Włodzimierza Puchalskiego

У цьому ж році з нагоди святкування 60-ої річниці заснування Малопольського мисливського товариства (колишня назва – Галицьке мисливське товариство – прим. О.П.) у Львові з 5 по 30 вересня 1936 року була організована ювілейна мисливська виставка, представлена більше ніж 1000 експонатів. Каталог виставки представляв трофеї понад 100 осіб, зокрема: 100 рогів оленя, 3 – лося, 18 – лані, 530 – козулі, 100 кликів кабана, 11 шкір ведмедя, 11 шкір вовка, 17 шкір рисі, 6 шкір диких котів, 150 чучел птахів. Крім виставки мисливських трофеїв були представлені фотографії державної ради з охорони природи; п.п. Корсака, Пухальського, Брюкмана, Лонкчампса, Пясецького¹⁶ та багатьох інших фотографів-аматорів на мисливську тематику.¹⁷

Також у 1936 році вперше Пухальський представляв свої роботи закордоном у Лондоні.¹⁸ У 1937 році на виставці у Варшаві Пухальський вперше отримує грошову нагороду у розмірі 150 злотих¹⁹. Великий успіх він мав на Берлінській мисливській виставці, яка проходила в 1937 році. Про високий професіоналізм Пухальського свідчить той факт, що з 60 учасників він був нагороджений золотою медаллю, якої удостоїлись лише п'ятеро учасників²⁰. Свої враження від виставки та про можливість пропаганди мисливства, використовуючи фотомистецтво, він виклав у статті «Декілька зауважень щодо пропаганди польського полювання».

---

¹⁵ Wystawa fotografii przyrodniczych i myśliwskich Włodzimierza Puchalskiego // *Łowiec*. – 1936. – № 7. – S. 131.

¹⁶ Wacek R. Retrospektywny rzut oka na polskie wystawy łowieckie / Rudolf Wacek // *Łowiec*. – 1937. - № 13. – S.190.

¹⁷ Mniszek A. Wystawa łowiecka (od 5 do 30 września b.r.)/ Albert Mniszek//*Łowiec*. – 1936. – № 9. – S. 149.

¹⁸ Wystawa łowiecka //*Łowiec*. – 1936. – № 9. – S. 149.

¹⁹ Wynik IX konkursu fotograficznego "Łowca Polskiego" w roku 1937. // *Łowiec Polski* – 1937. – № 35. – S.685.

²⁰ Jablonorvski J. Wystawa Włodzimierza Puchalskiego // *Łowiec*. – 1938. - № 9-10. – S.65.

WŁODZIMIERZ PUCHALSKI

PARĘ UWAG
O BROSZURZE PROPAGANDOWEJ
O POLSKIM ŁOWIECTWIE

У праці «Декілька зауважень щодо пропаганди польського полювання» Пухальський вказував, що фотографія може слугувати предметом пропаганди мисливства.²¹

У період з 3 по 24 квітня 1938 року у будинку Промислового музею по вул. Гетьманській, 20 (м. Львів) відбулась персональна виставка природничо-мисливської фотографії Пухальського. На ній він представив 350 фотографій²²,²³.

²¹ W. Puchalski Parę uwag o broszurze propagandowej o Polskim łowiectwie // Łowiec. – 1937. - № 14. – S.210-211.

²² Wystawa fotografii przyrodniczej i myśliwskiej Włodzimierza Puchalskiego. // Gazeta lwowska. – 1938. – № 93. – 26 kwietnia. – S.4.

²³ Wystawa fotografii przyrodniczej // Łowiec Polski – 1938. – № 12. – S.248.

Оголошення, що 3-24 квітня 1938 року відбудеться виставка робіт Пухальського (Львів, вул. Гетьманська, 20)^{24, 25}

Про організацію виставки була опублікована стаття у Варшавському «Ловцю Польському» (На полях екологічно-мисливської виставки Пухальського), де було описано виставку Пухальського²⁶.

NA MARGINESIE WYSTAWY FOTOGRAFII
PRZYRODNICZYCH I MYŚLIWSKICH
WŁ. PUCHALSKIEGO

WYSTAWA FOTOGRAFJI
PRZYRODNICZEJ I MYŚLIWSKIEJ
WŁODZIMIERZA PUCHALSKIEGO W POZNANIU

За прикладом Львова у Познані також була організована виставка Пухальського 4 червня 1938 року. Про важливість виставки свідчить те, що її відкрили мер міста та воєвода. Пухальський надав 400 фотографій, але через малу площу виставкових залів було представлено лише 280²⁷.

З нагоди виставки вийшов путівник.

²⁴ // Łowiec. – 1938. - № 5-6. – S.50.

²⁵ // Łowiec. – 1938. - № 7-8. – S.65.

²⁶ Na marginesie wystawy fotografii przyrodniczych i myśliwskich wł. Puchalskiego // Łowiec Polski – 1938. – № 14. – S.294.

²⁷ Wystawa fotografii przyrodniczej i myśliwskiej Włodzimierza Puchalskiego w Poznaniu // Łowiec. – 1938. - № 13-14. – S.127.

WYSTAWA FOTOGRAFII
PRZYRODNICZEJ I MYŚLIWSKIEJ

WŁODZIMIERZA PUCHALSKIEGO

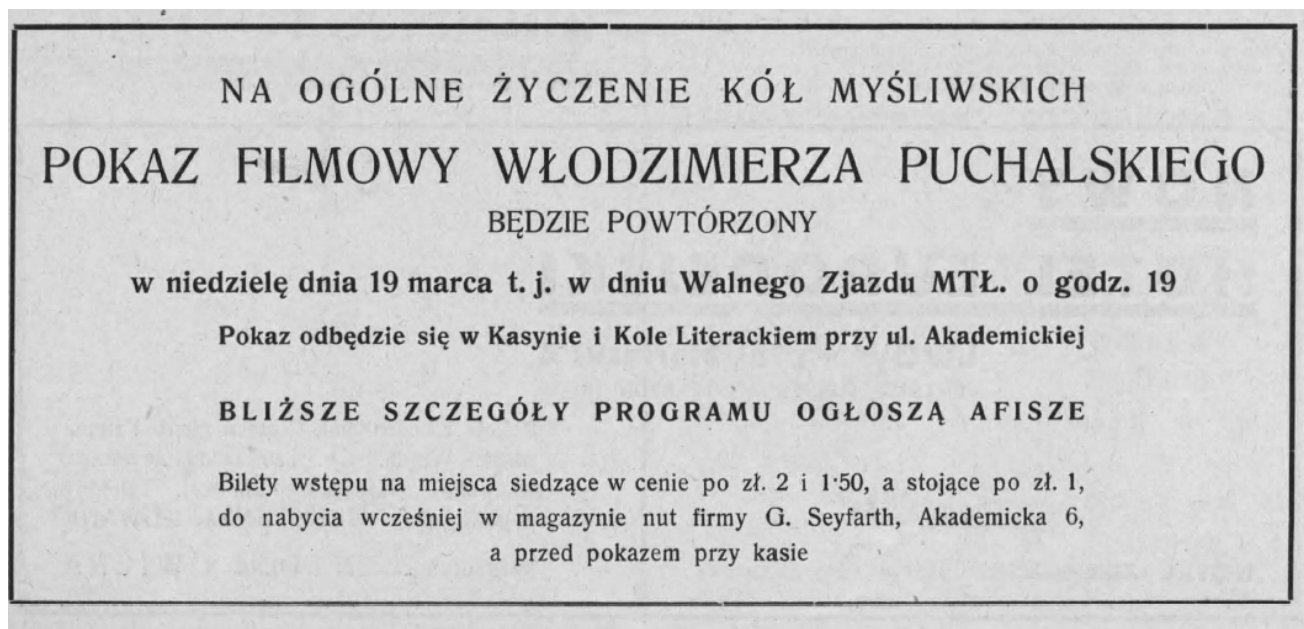
Перша сторінка путівника, 1938 рік

З розвитком кінематографії В. Пухальський оволодіває цим видом мистецтва.

Pokaz filmowy p. Włodzimierza Puchalskiego w Poznaniu

1-2 травня 1938 р. він демонструє свої здобутки в Познані, а 9 травня – у Кракові²⁸.

Аналогічна презентація творчих кінематографічних здобутків відбулась на з'їзді Малопольського мисливського товариства у Львові 19 березня 1939 року.

Оголошення про додатковий показ фільмів Пухальського, який відбудеться 19 березня 1939 року під час проведення з'їзду Малопольського мисливського товариства в казино і на літературному гуртку на вул. Академічній. Вартість сидячих місць – 1,5- 2 злотого, а стоячих – по 1 злотому²⁹.

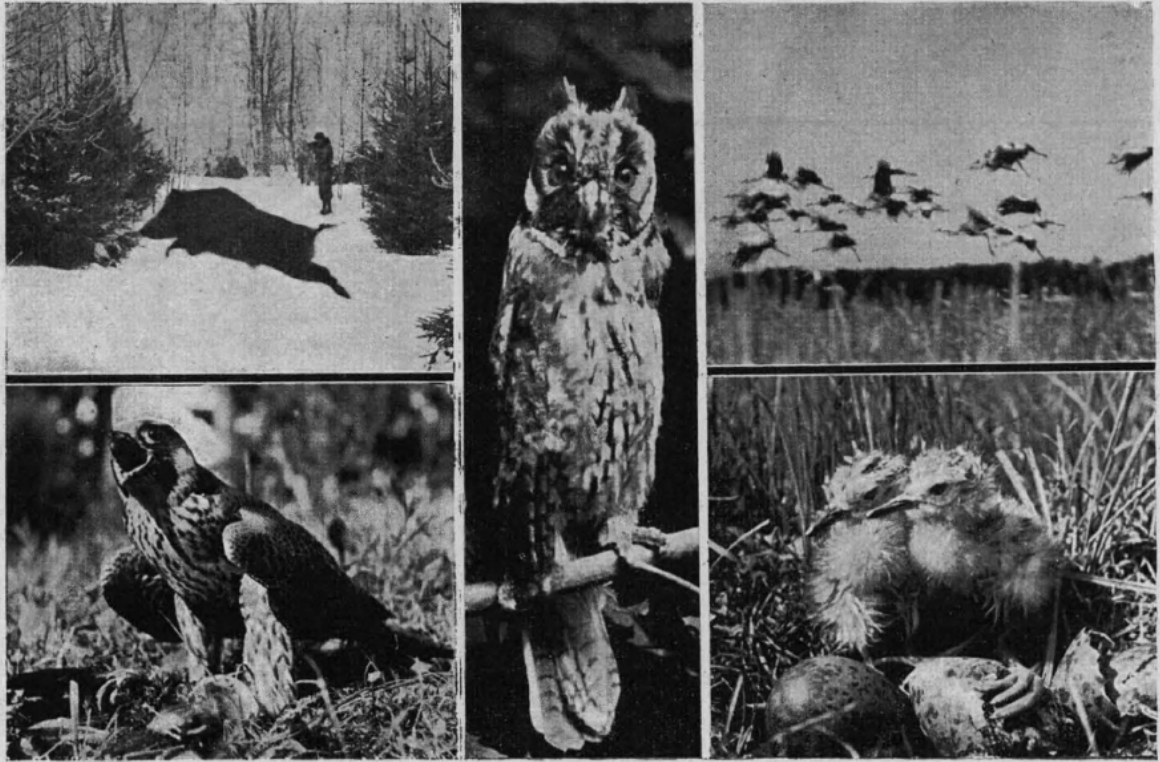
З метою реклами здобутків Пухальського як кінематографіста випускались плакати.

²⁸ Pokaz filmowy p. Włodzimierza Puchalskiego w Poznaniu // Łowiec. – 1938. - № 11-12. – S.114.

²⁹ // Łowiec. – 1939. - № 5-6. – S.X.

REWELACJE FILMOWE WŁODZIMIERZA PUCHALSKIEGO

Ilustracja z zaproszenia, rozsyłanego z okazji pierwszego publicznego pokazu filmów Puchalskiego.

Плакат, який рекламував фільм Пухальського³⁰

Також «Ловець Польський» запрошував шанувальників творчості Пухальського на перегляд фільму «Безкровне полювання» на мисливському з'їзді у Рівному, який мав був відбутись 17 вересня 1939 року, але так і не відбувся, так як почалась Друга Світова війна³¹. Слід відмітити, що на кінофестивалях у Парижі та Каїрі цей фільм отримав високі нагороди – золоті медалі³².

Під час війни припиняється культурний розвиток Галичини, а у повоєнний час Пухальський переїжджає зі Львова, який ввійшов до складу Радянського Союзу, до Польської народної республіки. Перша післявоєнна

³⁰ Rewelacje filmowe Włodzimierza Puchalskiego // *Łowiec*. – 1939. - № 3-4. – S.38.

³¹ Wystawa łowiecka zawody i zjazd myśliwych w Równem // *Łowiec Polski* – 1938. – № 16. – S.507.

³² 35 lat pracy artystycznej Włodzimierza Puchalskiego // *Łowiec Polski* – 1962. – № 7. – S.6.

виставка Пухальського відбулась у 1947 році, він виставив 350 фотографій³³. Для розвитку мисливської фотографії у 1948 році «Ловець Польський» організував конкурс. Для учасників пропонувалось подати не менш 3-х фото розміром 9x12 на мисливську тематику. Для мотивації учасників за перше місце передбачалась премія 10 тис. злотих, друге – 6 тис, третє – 4 тис. До складу суддівської групи входили співробітники часопису «Ловець Польський», крім того, було запрошено Пухальського³⁴. Аналогічний конкурс відбувся в 1949 році, де головним суддею був Пухальський, якому у професійній діяльності допомагала його жінка Ізабелла Пухальська.³⁵

PROTOKÓŁ Z POSIEDZENIA
Sądu Konkursowego Fotografii Myśliwskiej dla amatorów
z dnia 26 kwietnia 1949 r.

З розвитком поліграфічної справи доробок Пухальського набув ще більшого значення. Крім виставок його фотографії використовували для ілюстрації книг. Так, у 1947 році його фотографії використали для ілюстрації «Мисливського щоденника»³⁶.

Слід відмітити, що Пухальський опублікував низку статей, в яких висвітлював тонкощі своєї справи. Зокрема, у 1939 році у Німеччині була опублікована його стаття з описом тонкощів фотографування пернатих.³⁷ У 1948 році на аналогічну тему з-під його пера виходить стаття «Перший польський фільм з життя птахів».

---

³³ Sprawozdanie Przewodniczącego Komitetu Wykonawczego Polskiego Związku Łowieckiego za okres od 24 czerwca 1946 r. do 28 czerwca 1947 r. // *Łowiec Polski* – 1947. – № 5. – S.25-27.

³⁴ *Myśliwski Konkurs Fotograficzny* // *Łowiec Polski* – 1948. – № 3. – S.29.

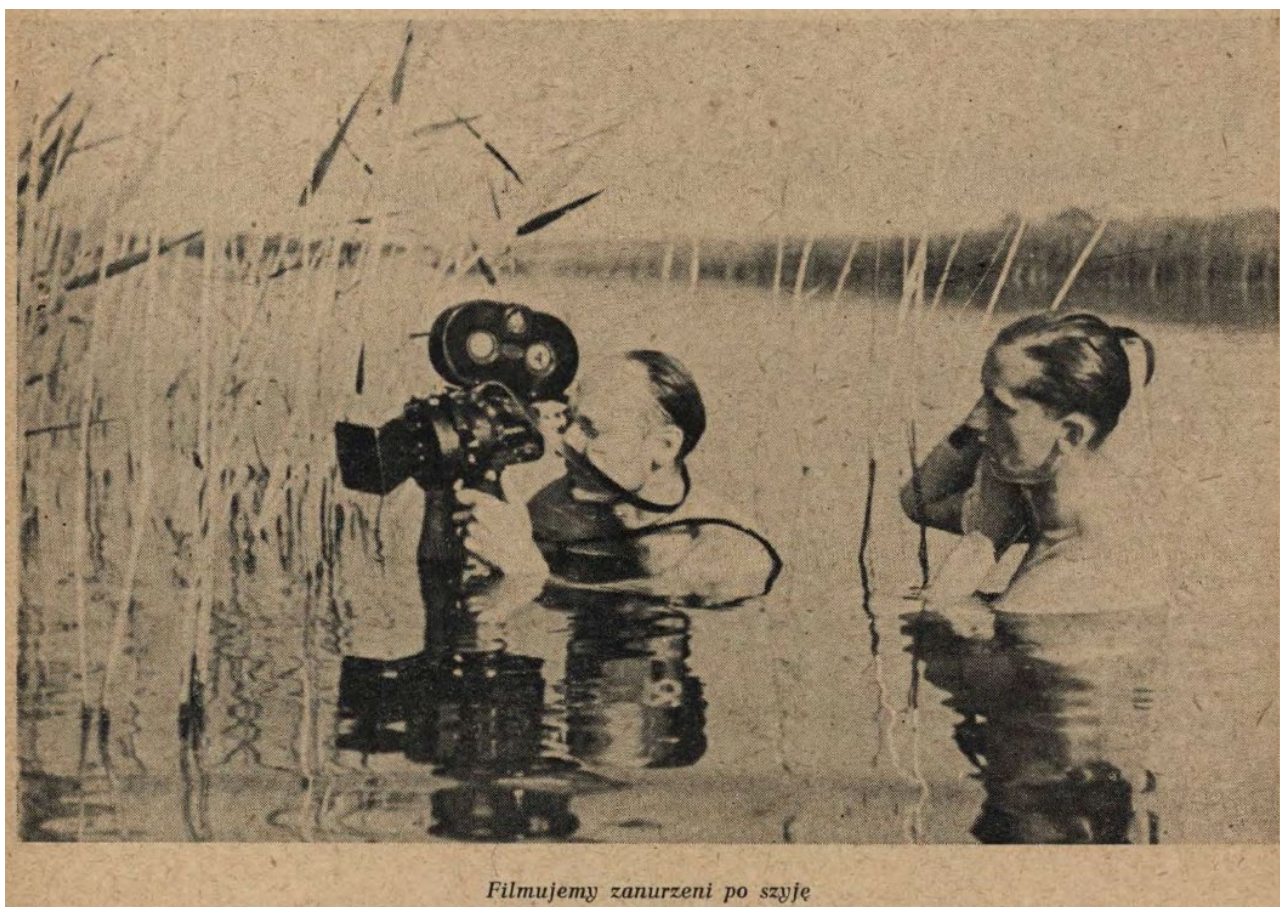
³⁵ // *Łowiec Polski* – 1949. – № 6. – S.1.

³⁶ „*Dziennik myśliwski*” // *Łowiec Polski* – 1947. – № 6. – S.28.

³⁷ *Spostrzeżenia Włodzimierza Puchalskiego z życia godowego słonki* // *Łowiec*. – 1939. - № 9-10. – S.87.

WŁODZIMIERZ PUCHALSKI.

PIERWSZY POLSKI FILM Z ŻYCIA PTAKÓW

Filmujemy zanurzeni po szyję

«Перший польський фільм з життя птахів»³⁸

У 1952 році Пухальський видав книгу «Безкровне полювання», в якій розмістив всі свої найкращі фотографії, представлені на виставках.³⁹ У 1962 році опублікував статтю «Обличчя тварин», в якій давав поради як знімати тварин⁴⁰.

Заголовок статті «Обличчя тварин»⁴¹.

³⁸ Pierwszy polski film z życia ptaków // Łowiec Polski – 1948. – № 5. – S.2-5.

³⁹ „Przyroda w fotografii” wystawa prac Włodzimierza Puchalskiego // Łowiec Polski – 1952. – № 12. – S.10.

⁴⁰ Twarze zwierząt// Łowiec Polski – 1962. – № 19. – S.6.

⁴¹ Twarze zwierząt// Łowiec Polski – 1962. – № 19. – S.6.

Він відзначав, що прицільний постріл з камери, тобто, вдала фотографія має кілька складових: щастя, терпеливість та витривалість, цілу серію різних приготувань, а також багато обставин, які від нас не залежать. Це є труднощі, пов'язані з інстинктом самозбереження тварин, який так добре виражений у природі через полохливість і обережність дичини⁴².

У Варшавському видавництві «Спорт і туристка» вийшла книга В. Пухальського «В країні ловів». Перше видання вийшло у 1966 році тиражем 10 тис., а в 1973 році – доповнене, на 246 сторінок тиражем 20 тис. екземплярів, що містило 212 чорнобілих та 4 кольорові фотографії.

Серед фільмів на країнознавчу тематику Пухальський зняв: «На острові Шпіцберген», «Серед гір та долин Африки», «Співаючі гори», «Кольорова Арктика», «Берег пір'я та пуху». На мисливську тематику він зняв кольорові фільми: «Зубри», «Біловезький народний парк», «Звірі наших лісів». За розвиток кінематографії Пухальського в 1953 році відзначено нагородою другого ступеню за фільми на біологічну тематику⁴³.

У 1962 році відзначали 35-ліття його творчої діяльності.

---

⁴² Wystawa fotografij przyrodniczych i myśliwskich Włodzimierza Puchalskiego

⁴³ 35 lat pracy artystycznej Włodzimierza Puchalskiego // Łowiec Polski – 1962. – № 7. – S.6.

35
LAT PRACY ARTYSTYCZNEJ
35
**WŁODZIMIERZA
PUCHALSKIEGO**

Przy kamerze filmowej 1957 r.

Відмічалось, що за 35 років Пухальський зробив 30 тис. фотографій, 35 фільмів на природничо-мисливську тему, написав 6 книжок, з яких: 5 перекладено на іноземні мови, удостоєні 21 золотою медаллю на фотографічних конкурсах. Першу золоту медаль фотограф отримав на конкурсі

часопису «Ловець Польський» в 1933 році, а першу фотографію зробив у п'ятирічному віці. Любов до фаху він успадкував від батька⁴⁴.

**„Przyroda w fotografii” wystawa
prac Włodzimierza Puchalskiego**

Пухальський за роботою⁴⁵.

---

⁴⁴ 35 lat pracy artystycznej Włodzimierza Puchalskiego // Łowiec Polski – 1962. – № 7. – S.6.

⁴⁵ // Łowiec Polski – 1952. – № 9. – S.15.

Z rykowiska w Żabiem
GAJOWY NA PODSŁUCHACH

Fot. W. Puchalski

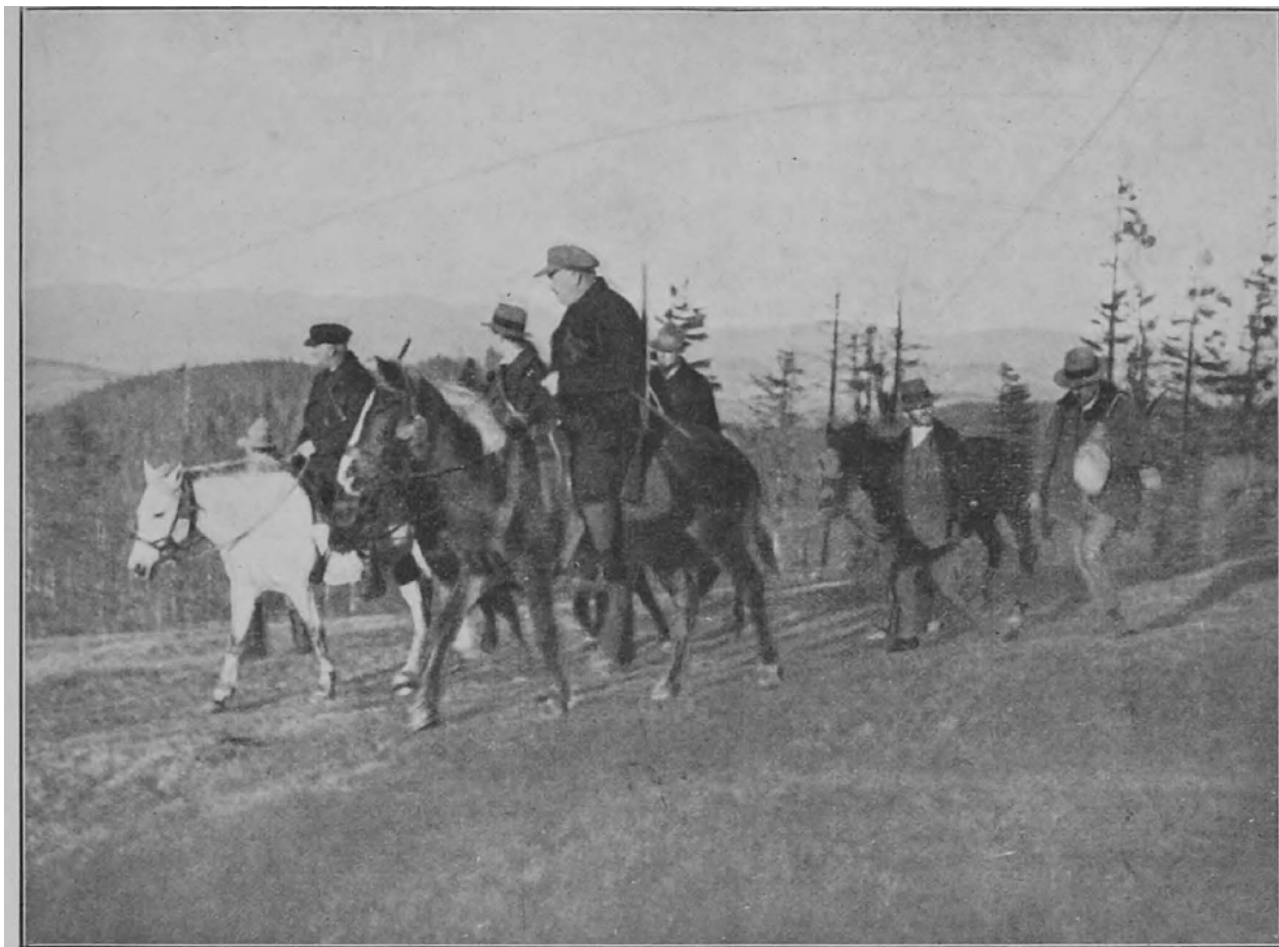
З риковища у Карпатах⁴⁶

---

⁴⁶ //Łowiesc. – 1936. – № 6. – S. 95.

Ця фотографія зайняла у Варшаві на конкурсі в 1934 році друге місце⁴⁷

Powrót z obławy w Karpatach.

Fot. Puchalski.

Повернення з Карпатських полювань⁴⁸.

---

⁴⁷ // Łowiec Polski – 1934. – № 34. – S.677.

⁴⁸ // Łowiec Polski – 1934. – № 26. – S.515.

W Karpatach. Odpoczynek.

Fot. W. Puchalski.

Відпочинок на полюванні у Карпатах⁴⁹

---

⁴⁹ // Łowiec Polski – 1934. – № 27. – S.533.

Gajowy Rössler z Karpat.

Fot. W. Puchalski.

Єгер Рьосслер у Карпатах⁵⁰

---

⁵⁰ // Łowiec Polski – 1934. – № 27. – S.538.

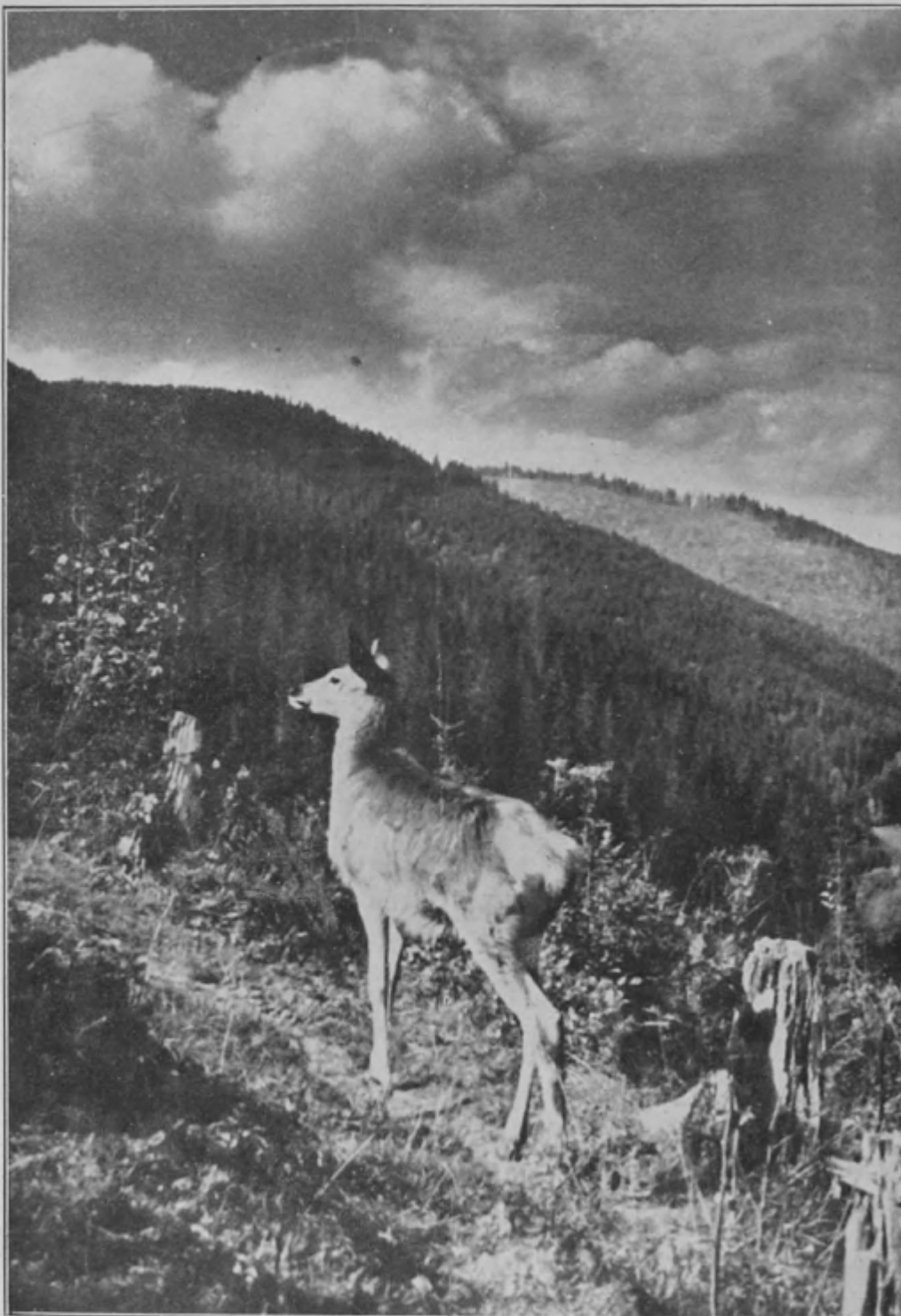
Przed wymarszem do kniei — w Karpatach.

Fot. W. Puchalski.

Перед початком полювання у Карпатах⁵¹

---

⁵¹ // Łowiec Polski – 1934. – № 29. – S.584.

W Karpatach.

Fot. W. Puchalski.

В Карпатах⁵²

---

⁵² // Łowiec Polski – 1935. – № 25. – S.482.

Kozice w Tatrach. Z serii, nagrodzonej I nagrodą na konkursie fotograficznym „Łowca Polskiego” 1937 r. Fot. W. Puchalski.

Серни у Татрах⁵³

---

⁵³ // Łowiec Polski – 1937. – № 36. – S.710.

Gajowy w Karpatach. Z serii, nagrodzonej I nagrodą na konkursie fotograficznym „Łowca Polskiego” w 1937 r.

Fot. W. Puchalski.

Гайовий в Карпатах. З серії нагороджених на конкурсі фотографії в 1937 р.⁵⁴

<https://photo-lviv.in.ua/volodymyr-pukhal-s-kyu-abo-fotohraf-halyts-kohomyshlyvstva/>

---

⁵⁴ // Łowiec Polski – 1938. – № 1. – S.1.